

Karies hos barn och ungdomar

Epidemiologiska uppgifter för år 2013

Socialstyrelsen har samlat in uppgifter om förekomsten av karies hos barn och ungdomar från Sveriges landsting och regioner och sammanställt uppgifterna på nationell nivå. Uppgifterna avser år 2013. I denna sammanställning ges inga tidsserier eller analyser av uppgifterna. Metoden för insamling av uppgifterna samt förklaringar av använda begrepp finns redovisade i Socialstyrelsens rapport *Karies hos barn och unga – En lägesrapport för år 2008*.

Samtliga landsting och regioner med undantag för Region Skåne har kunnat lämna uppgifter om karies hos barn och ungdomar för år 2013. För nationella värden för 2013 användas därför Region Skånes värden för 2011 som approximation.

Sammanfattning av resultat

Socialstyrelsen samlar regelbundet in och redovisar uppgifter om karies bland barn och ungdomar. Förekomsten av karies hos barn beskriver tandhälsan i populationen väl. Kunskap om förekomst och utveckling är därför ett viktigt underlag för planering och jämförelser av tandhälsans utveckling regionalt, nationellt och internationellt. År 2013 var 96 procent av 3-åringarna och 77 procent av 6-åringarna i riket kariesfria. Jämfört med den senaste undersökningen (år 2011) är andelen kariesfria 3-åringar oförändrad, medan andelen kariesfria 6-åringar minskade med 2 procent. Orsaken till detta är inte känd, men har delvis att göra med att Stockholms läns landsting redovisar en något minskande andel kariesfria i åldersgruppen (Stockholms läns landsting redovisar också uppgifter för 7-åringar i stället för 6-åringar). WHO har som mål för medlemsstaterna i Europa att andelen kariesfria 6-åringar ska uppgå till 80 procent till år 2020. Sverige har under flera år varit nära att uppnå detta mål, men fortfarande har drygt var femte 6-åring kariesskadade eller lagade tänder. Eftersom goda tandvårdsvanor grundläggs i förskoleåldern indikerar kariesförekomst i mjölk-tandsbettet en sämre prognos för munhälsa senare i barndoms- och ungdomsåren.

Kariessituationen hos 12-åringar är ett tandhälsomått som WHO använder för att göra internationella jämförelser. WHO har satt som mål att medelvärdet för antalet kariesskadade eller lagade tänder hos 12-åringar inte ska överstiga 1,5 år 2020. Medelvärdet för 12-åringar i Sverige år 2013 var 0,73 tänder, vilket är en förbättring jämfört med år 2011 då motsvarande värde var 0,80. Andelen 12-åringar som var helt kariesfria år 2013 var 66 procent, vilket var en liten ökning jämfört med

år 2011. Significant Caries index (SiC) för 12-åringar, vilket utgör medelvärdet för DFT för den tredjedel av populationen som har flest antal kariesskador, har också minskat något jämfört med år 2011. SiC för riket år 2013 var 2,17.

Förekomsten av karies och tidigare kariesskador hos 19-åringarna är speciellt intressant eftersom denna åldersgrupp representerar slutet på den avgiftsfria barn- och ungdomsvården. Socialstyrelsen har tidigare visat att cirka 75 procent av de fyllningar som utförs i vuxentandvården görs på tidigare lagade tänder. Andelen kariesfria 19-åringar är därför en viktig indikator på framtida vårdbehov. Detta gäller speciellt kariesskador på tändernas sidoytor (approximala skador), det vill säga de skador som framför allt ger upphov till framtida vårdbehov genom att fyllningar behöver göras om på grund av fyllningar som går sönder eller karies som uppstår i anslutning till tidigare fyllningar. År 2013 hade 67 procent av Sveriges 19-åringar inga kariesskador på tändernas sidoytor. Detta är en förbättring med 1 procentenhet jämfört med år 2011.

Tandhälsan skiljer sig fortsatt åt mellan olika landsting och regioner. Störst är skillnaderna mellan landstingen när det gäller andelen kariesfria 12-åringar och andelen kariesfria 19-åringar.

Tabeller

Tabell 1. Antal undersökta 3- och 6-åringar år 2013.

Huvudmannaområde	Antal 3-åringar flickor	Antal 3-åringar pojkar	Antal 3-åringar totalt	Antal 6-åringar flickor	Antal 6-åringar pojkar	Antal 6-åringar totalt
Stockholms läns landsting*	12890	13605	26495	12667	13328	25995
Landstinget i Uppsala län	1765	1931	3696	1069	1235	2304
Landstinget i Sörmland	1394	1515	2909	860	845	1705
Landstinget i Östergötland	2019	2157	4176	2237	2390	4627
Landstinget i Jönköpings län	1652	1658	3310	1475	1602	3077
Landstinget i Kronoberg	923	943	1866	800	788	1588
Landstinget i Kalmar län	704	757	1461	692	752	1444
Region Gotland	256	259	515	169	212	381
Landstinget i Blekinge	525	557	1082	628	660	1288
Region Skåne**	-	-	-	-	-	-
Region Halland	1653	1720	3373	1385	1454	2839
Västra Götalandsregionen	8276	8817	17093	7039	7265	14304
Landstinget i Värmland	1224	1317	2541	1173	1302	2474
Örebro läns landsting	1576	1684	3260	667	723	1390
Landstinget Västmanland	1140	1306	2446	784	866	1650
Landstinget Dalarna	1176	1207	2383	1330	1366	2696
Landstinget Gävleborg	1300	1314	2614	1296	1371	2667
Landstinget Västernorrland	1018	957	1975	1096	1132	2228
Jämtlands läns landsting	616	625	1241	694	699	1393
Västerbottens läns landsting	661	699	1360	746	741	1487
Norbottens läns landsting	927	995	1922	818	919	1737
Hela riket	41695	44023	85718	37625	39650	77274

* Stockholms läns landsting registrerar data för 7-åringar istället för 6-åringar.

** Region Skåne har inte kunnat lämna uppgifter för år 2013.

Tabell 2. Andel (%) kariesfria av undersökta 3- och 6-åringar samt andel (%) undersökta av befintliga 3- och 6-åringar i riket 2013.

Huvudmannaområde	Andel kariesfria (%)			Andel undersökta (%)			Andel kariesfria (%)			Andel undersökta (%)		
	3-åringar			3-åringar			6-åringar			6-åringar		
	flickor	pojkar	totalt	flickor	pojkar	totalt	flickor	pojkar	totalt	flickor	pojkar	totalt
Stockholms läns landsting*	97	96	96	89	83	88	76	75	75	94	94	94
Landstinget i Uppsala län	97	97	97	84	84	84	81	80	81	54	55	55
Landstinget i Sörmland	97	95	96	88	89	89	73	73	73	52	50	51
Landstinget i Östergötland	94	94	94	81	80	80	76	74	75	92	93	92
Landstinget i Jönköpings län	98	98	98	80	80	80	84	87	85	77	77	77
Landstinget i Kronoberg	96	96	96	80	78	79	76	75	75	71	67	69
Landstinget i Kalmar län	96	96	96	58	60	59	77	74	75	61	60	60
Region Gotland	98	98	98	85	82	85	73	79	76	58	67	63
Landstinget i Blekinge	96	95	95	66	67	67	78	77	78	78	80	79
Region Skåne**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Region Halland	97	97	97	82	82	82	82	80	81	74	74	74
Västra Götalandsregionen	97	96	96	85	84	84	79	78	79	76	75	75
Landstinget i Värmland	97	96	97	87	88	88	81	78	79	86	87	87
Örebro läns landsting	96	95	95	94	96	95	70	70	70	51	51	51
Landstinget Västmanland	96	95	96	80	80	80	70	67	69	55	57	56
Landstinget Dalarna	97	96	96	81	79	80	83	79	81	89	88	88
Landstinget Gävleborg	96	96	96	98	93	95	81	81	81	98	94	96
Landstinget Västernorrland	97	96	97	75	72	68	81	80	81	84	86	85
Jämtlands läns landsting	96	96	96	87	85	86	82	81	81	98	100	99
Västerbottens läns landsting	97	98	98	45	46	46	75	76	76	55	53	54
Norrbottens läns landsting	96	95	96	74	78	76	76	77	76	69	70	70
Hela riket	96	96	96	82	81	82	78	77	77	77	77	77

* Stockholms läns landsting registrerar data för 7-åringar istället för 6-åringar

** Region Skåne har inte kunnat lämna uppgifter för år 2013. Vid beräkning av rikets värden har Region Skånes värden för år 2011 använts.

Tabell 3. Antal undersökta 12-åringa, andel (%) kariesfria samt medelvärde för DFT år 2013.

Huvudmannaområde	Antal			Andel kariesfria (%)			Medelvärde DFT		
	flickor	pojkar	totalt	flickor	pojkar	totalt	flickor	pojkar	totalt
Stockholms läns landsting*	10346	10726	21072	62	64	63	0,90	0,83	0,87
Landstinget i Uppsala län	1036	1115	2151	68	68	68	0,83	0,75	0,79
Landstinget i Sörmland	995	1015	2010	66	65	66	0,67	0,69	0,68
Landstinget i Östergötland	2053	2170	4223	65	66	66	0,71	0,69	0,74
Landstinget i Jönköpings län	1332	1384	2716	75	76	75	0,44	0,41	0,42
Landstinget i Kronoberg	718	742	1460	68	73	71	0,67	0,52	0,59
Landstinget i Kalmar län	666	748	1414	62	64	63	0,78	0,72	0,75
Region Gotland	208	210	418	73	71	72	0,54	0,46	0,50
Landstinget i Blekinge	534	505	1039	67	71	69	0,68	0,63	0,65
Region Skåne**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Region Halland	1201	1375	2576	72	72	72	0,53	0,51	0,52
Västra Götalandsregionen	5996	6423	12419	68	69	68	0,67	0,61	0,64
Landstinget i Värmland	1119	1184	2303	70	73	71	0,54	0,49	0,52
Örebro läns landsting	1532	1624	3156	62	66	64	0,82	0,71	0,77
Landstinget Västmanland	907	955	1862	64	66	65	0,79	0,72	0,75
Landstinget Dalarna	1053	1144	2197	66	69	68	0,67	0,56	0,61
Landstinget Gävleborg	930	1064	1994	65	66	66	0,71	0,65	0,68
Landstinget Västernorrland	777	831	1608	60	58	59	0,87	0,86	0,87
Jämtlands läns landsting	530	532	1362	58	57	58	0,64	0,70	0,67
Västerbottens läns landsting	748	727	1475	61	62	61	0,77	0,79	0,78
Norbottens läns landsting	1023	1058	2081	64	64	64	0,73	0,70	0,71
Hela riket	37548	39595	77143	65	67	66	0,76	0,70	0,73

*Stockholms läns landsting registrerar data för 13-åringa istället för 12-åringar

** Region Skåne har inte kunnat lämna uppgifter för år 2013. Vid beräkning av rikets värden har Region Skånes värden för år 2011 använts.

Tabell 4. Antal undersökta 19-åringar, andel (%) kariesfria och andel (%) kariesfria approximant samt medelvärde för DFT och DFS-a år 2013.

Huvudmannaområde	Antal 19-åringar			Andel kariesfria (%)			Medelvärde DFT			Medelvärde DFS-a			Andel kariesfria approximant (%)		
	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Stockholms läns landsting	11346	11885	23231	34	35	34	2,56	2,56	2,56	1,01	1,04	1,02	68	67	67
Landstinget i Uppsala län	1794	1820	3614	37	36	36	2,20	2,36	2,28	0,72	0,78	0,75	77	75	76
Landstinget i Sörmland	1594	1592	3186	36	36	36	2,12	2,16	2,14	0,76	0,83	0,79	71	68	70
Landstinget i Östergötland	2513	2575	5088	33	32	32	2,51	2,48	2,50	0,95	1,03	0,99	65	65	65
Landstinget i Jönköpings län	1892	1870	3762	42	43	42	1,76	1,62	1,69	0,85	0,75	0,80	69	69	69
Landstinget i Kronoberg	982	1157	2139	37	38	38	2,06	2,08	2,07	0,75	0,86	0,81	73	70	71
Landstinget i Kalmar län	1290	1378	2668	31	30	31	2,55	2,74	2,65	0,91	1,04	0,98	68	65	67
Region Gotland	321	331	652	38	32	35	2,23	2,46	2,35	0,85	1,08	0,97	70	64	67
Landstinget i Blekinge	724	721	1445	25	23	24	2,67	2,83	2,75	1,19	1,33	1,26	56	54	55
Region Skåne**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Region Halland	1892	1818	3710	34	38	36	2,18	2,20	2,19	0,78	0,89	0,84	69	69	69
Västra Götalandsregionen	7034	7023	14057	34	34	34	2,35	2,37	2,36	1,02	1,09	1,06	67	65	66
Landstinget i Värmland	1357	1402	2759	40	40	40	1,86	1,90	1,88	0,86	0,94	0,90	69	67	68
Örebro läns landsting	1706	1745	3451	28	29	29	2,76	2,82	2,79	1,08	1,21	1,15	62	60	61
Landstinget Västmanland	1013	1072	2084	33	36	35	2,26	2,27	2,26	0,96	1,01	0,99	67	67	67
Landstinget Dalarna	1453	1489	2942	35	37	36	2,06	2,03	2,05	0,72	0,80	0,76	72	69	70
Landstinget Gävleborg	1548	1592	3140	31	31	31	2,32	2,46	2,39	0,73	0,86	0,90	70	68	69
Landstinget Västernorrland	1252	1275	2527	30	30	30	2,46	2,57	2,52	0,90	0,96	0,93	68	65	67
Jämtlands läns landsting	733	824	1557	24	22	23	3,46	4,35	3,91	1,21	1,53	1,38	57	53	55
Västerbottens läns landsting	1295	1438	2733	27	29	28	2,32	2,47	2,40	0,82	1,08	1,00	64	63	63
Norrbottens läns landsting	1399	1618	3017	29	28	29	2,70	2,85	2,78	1,15	1,28	1,22	62	60	61
Hela riket	43138	44625	87762	34	34	34	2,42	2,46	2,44	0,94	1,02	0,98	68	66	67

** Region Skåne har inte kunnat lämna uppgifter för år 2013. Vid beräkning av rikets värden har Region Skånes värden för år 2011 använts.